RÉGI POMPÁJÁBAN TÜNDÖKÖL A KOLOZSVÁRI MŰEMLÉK

Felújított Bánffy-palota: a kultúra otthona

A Bánffy család által a 18. században építtetett palota az erdélyi barokk egyik legjelentősebb, legszebb alkotása. A Kolozsvár szívében található épületet tavaly újították fel.

NÁNÓ CSABA

A Szépművészeti Múzeumnak otthont adó barokk műemléképület homlokzata a Kolozs megyei önkormányzat támogatásával nyerte vissza régi pompáját. Kolozsvár Főterének egyik leglátványosabb épülete 1785-ben készült el Bánffy György, Erdély későbbi kormányzójának megrendelésére. Az impozáns épület helyén egykor a szintén a Bánffy család tulajdonát képező kisebb ház állt, ennek helyére épült a palota. A kormányzó 1790-től 1822-ben bekövetkezett haláláig az épületben lakott feleségével, Palm Jozefa grófnővel. Utána a palota egy ideig kormányzói lakásként működött. A kommunisták államosították, az utolsó tulajdonos, Bánffy Miklós egy külvárosi kis házban tengette öreg napjait.

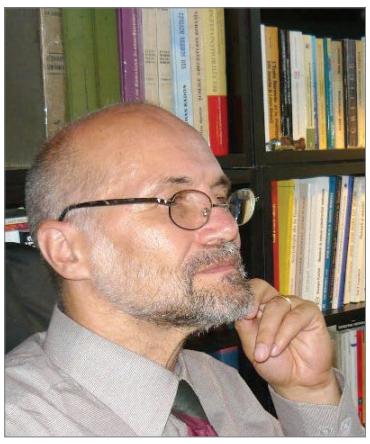

A palotában 1965-ben nyitották meg a Szépművészeti Múzeumot, akkoriban végeztek rajta komolyabb és átfogóbb felújítási munkálatokat is. 1974-ig mozi is működött udvarán, ami sem esztétikai, sem műemlékvédelmi szempontból nem tett jót az épületnek. Az utóbbi években az illetékesek sajnos kevesebbet törődtek a palota kinézetével, ennek objektív és szubjektív okai is voltak. Többek között egy egészen furcsa visszaszolgáltatási per is, amelynek még mindig nem került pont a végére.

Sötétben is látni fogjuk

A Szépművészeti Múzeum élére 2014-ben egy nyitott gondolkodású történész, Lucian Nastasă-Kovács (portrénkon) került, és az élet a Bánffy-palotában azonnal felpezsdült. Ez abban is megnyilvánult, hogy a termekben kicserélték a padlót, kifestették a helyiségeket, új lendületet vett a muzeológusok munkája. Ám az igazgató ezzel nem érte be: addig járt az illetékesek nyakára, mígnem megszületett a döntés az épület tatarozásáról. A legnagyobb támogatást Vákár Istvántól, a megyei tanács alelnökétől kapta, akinek kezdeményezésére a Kolozs Megyei Tanács tavaly jelentős összeget utalt ki a munkálatok elkezdésére. A homlokzatok felújítása csak a kezdete az egész épület külső-belső tatarozásának – nyilatkozta megkeresésünkre Lucian Nastasă-Kovács igazgató. Egyébként nem egy, hanem két homlokzatot tataroztok, hiszen a Főtérre nézőn kívül megszépült a palota hátsó része is. A múzeum igazgatója a kőrestaurátorok munkáját is dicsérte: „sokat köszönhetünk Nagy Benjáminnak és csapatának, hogy a főhomlokzati szobrok visszanyerték régi szépségüket".

A díszkivilágítás beszerelése hátra van még. Az igazgató szerint kizárólag meleg, tehát fehér fényt használnak majd, a homlokzati szobrok külön-külön lesznek megvilágítva, az épület sötétben is teljes pompájában fog látszani. A villanyszerelést már elkezdték, a különleges világítótestek viszont sokba kerülnek. Ám lehet találni olyan megoldást is, hogy ezek megvásárlása beleférjen a rendelkezésre álló anyagi keretbe. A közeljövőben tehát éjjel is megcsodálhatjuk a Bánffy-palotát, és ez talán a turistákat is vonzani fogja.

Tervbe van véve a palota udvarának átalakítása is. Vagyis visszanyeri azt az arcát, amit századokkal ezelőtt Bánffy György kormányzósága idején viselt. Egyetlen gond akad – figyelmeztetett az igazgató –, ugyanis eredetileg az udvarnak nem volt zöldövezete. Valamilyen módon ezt is megoldjuk Guttmann Szabolcs építész segítségével – bizakodik Lucian Nastasă-Kovács.

A palota egyik körfolyosóján az ember szinte belebotlik Sissi királyné mellszobrába, méghozzá az eredetibe, ugyanis Stróbl Alajos gyönyörű alkotásának másolata is elkészült, ez az evangélikus püspökség udvarán várja a szebb idők beköszöntét. A közelmúltban tervek születtek arról, hogy felújítják a Fellegváron található emlékmű talapzatát és annak környezetét, ugyanakkor visszahelyezik az 1901-ben felavatott, majd az 1944-ben újonnan berendezkedő román közigazgatás által eltávolított Erzsébet-szobrot. Ha a terv meg is valósul, valószínűleg nem az eredeti kerül vissza a talapzatra – mondja Lucian Nastasă-Kovács. „Stróbl Alajos szobra a Szépművészeti Múzeum leltárában szerepel. Van rajta egy golyó által ütötte lyuk, ma is vita tárgyát képezi, hogy az orosz vagy a román katonák használták céltáblának a szobrot" – jegyzi meg az igazgató.

A Bánffy-palotában tett látogatásunkkor egy érdekességre is fény derült. Az igazgató irodája abban a földszinti helyiségben található, ahol egykoron Bánffy György kormányzó hajtotta álomra a fejét. Ez a palota egyik legkisebb szobája, és ahogyan Nastasă-Kovács megjegyezte, ebből is látszik, hogy a kor arisztokratái viszonylag egyszerű életet éltek. A tágas termek, ahol most kiállításokat és egyéb eseményeket rendeznek, báloknak, fogadásoknak voltak fenntartva. És a szobák, ahol mások mellett I. Ferenc császár és Karolina Auguszta császárné vendégeskedett 1817-ben, vagy Liszt Ferenc szállt meg, amikor a kincses városban koncertezett, elegánsabbak és kényelmesebbek lehettek, mint a kormányzó hálója...

Ami volt, ami lesz

A történelembe 2020 úgy vonul be, mit a kínai vírus éve. A járvány a kultúrára is kihatott, színházak, mozik, galériák és egyéb kulturális intézmények zárták be ideiglenesen kapuikat. Bár a múzeumokban ritkán gyűl össze egyszerre sok ember, ők sem úszták meg a korlátozásokat. Igaz, még a járványhelyzetnek is volt pozitív hozadéka, hiszen az igazgató elmondta, kiderült, úgy is lehet dolgozni, hogy beosztottjai nem ülnek egész nap az irodájukban. Elosztották a feladatokat, senki sem élt vissza azzal, hogy nem kell naponta megjelenni a munkahelyen. Sőt – tette hozzá a vezető – e periódusban nem egy szakkiadvány született munkatársai tollából. A korlátozások ellenére tavaly 36 ezer fizetős látogatója volt a múzeumnak – ami kevesebb ugyan, mint 2019-ben, de így is megelégedésre ad okot.

Tervbe van véve a palota udvarának átalakítása is. Vagyis visszanyeri azt az arcát, amit századokkal ezelőtt Bánffy György kormányzósága idején viselt.

Idén sem lesz hiányérzetük azoknak, akik rendszeres vagy alkalmi múzeumlátogatók. Az erdélyi származású, Budapesten élő Árkossy István festőművész tárlata, magyar nyelvű könyvek vására – csak kettő az idei évre tervezett eseményekből, amelyeknek a Bánffy-palota ad majd otthont. A több mint 50 tárlat mellett szokásához híven számtalan könyvbemutatónak, konferenciának, koncertnek is helyt ad a Szépművészeti Múzeum. Indulásnak az intézmény egy meglepetéstárlatot is tartogat a művészetek kedvelőinek: nemsokára Londonból Kolozsvárra érkezik Jane McAdam Freud szobrász, hogy részt vegyen installációs kiállításának megnyitóján. A művésznő nem más, mint Sigmund Freud világhírű pszichiáter dédunokája.

A Bánffy-palotában látogatásunk idején sem szünetelt az élet. A Szépművészeti Múzeum alagsori témában éppen Székely Sevan fiatal, tehetséges kolozsvári képzőművész Bélyegek című kiállításának megnyitója zajlott. Az élénk színekben tobzódó alkotások a festő utazásai alatt szerzett benyomásait tartalmazzák, gyakorlatilag életképek a világ több tájáról. „A képeket Londonban, Berlinben, Kolozsváron és több más városban készítettem. Vázlatok is készültek utazásaimon, ezekből állt össze a kiállítás" – nyilatkozta a művész.

Lucian Nastasă-Kovács történészt nem véletlenül tüntették ki 2018-ban a Magyar Érdemrend lovagkeresztjével. Igazgatása alatt a Szépművészeti Múzeumban nemcsak román alkotók, de számtalan magyar (és más nemzetiségű) művész is bemutathatta munkáit. A Szépművészeti Múzeum előadások, könyvbemutatók, konferenciák, fesztiválok színterévé vált, ugyanakkor kedvelt helyszíne a Kolozsvári Magyar Napok rendezvényeinek, és néhány éve a Várkert fesztiválnak is helyet adott. A Bánffy-palota jelenleg egy diszkriminációtól mentes tér Kolozsvár központjában, ahol kizárólag a kultúrának van elsőbbsége, nemzetiségre való tekintet nélkül...

FOTÓK: NÁNÓ CSABA

Kolozsvár főtéri palotája a megyei tanács támogatásával újult meg

Az idei év kezdetének egyik kiállítása a fiatal kolozsvári festőművész, Székely Sevan alkotásait mutatja be